

MARKETING

ILMIY, AMALIY VA OMMABOP JURNAL

№10-SON

9710 xalqaro daraja

№240874

ISSN: 3060-4621

2025-YIL, OKTABR

OPEN ACCESS

JURNALNING MAQSADI

Tadbirkorlik-biznes faoliyatini tashkil etishning marketing asoslarini, yo'nalishlari, echimlari, vositalarini yaratish va rivojlantirish

ALOQA UCHUN MA'LUMOTLAR

TEL: (97) 783-84-64

VEB-SAYT

www.marketingjournal.uz

ELEKTRON POCHTA:

info@marketingjournal.uz

TELEGRAM BOT:

[@marketingjournalbot](https://t.me/tidiumarketingjournal)

TELEGRAM KANAL:

<https://t.me/tidiumarketingjournal>

MUASSIS

“Tadbirkor va ishbilarmon” MCHJ

JURNALNING ILMIYLIGI

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining **2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

INDEKSATSIYA

BOSH MUHARRIR

Xakimov Ziyodulla Axmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Yusupov Muxamadamin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor;

TAHRIR HAY'ATI:

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU, Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor;

Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna, i.f.d., prof., TDIU, “Marketing” kafedrasini mudiri;

Soliyev Axmadjon Soliyevich, i.f.d., NamDTU, “Marketing” kafedrasini professori;

Ikramov Murad Akramovich, i.f.d., TDIU “Marketing” kafedrasini professori;

Tursunov Boburjon Ortqimrayevich, i.f.d., prof., TDIU, Iqtisodiy xavfsizlik kafedrasini mudiri, Xalqaro statistika instituti kengashi doimiy a'zosi;

Zarova Elena Viktorovna, i.f.d., G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti professori, Xalqaro statistika instituti kengashi doimiy a'zosi

Akramov Tohir Abdirahmonovich, i.f.d., TDIU, “Marketing” kafedrasini professori;

Ostonaqulova Gulsaraxon Muhammadyoqub qizi, i.f.d., TDIU, “Marketing” kafedrasini professori;

Samadov Asqarjon Mishomovich, i.f.n., TDIU, “Marketing” kafedrasini professori;

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxo'ja qizi, i.f.n., dots., TDIU Kengash kotibi;

Sobirov Azizbek Avazbekovich, PhD., TDIU, “Marketing” kafedrasini dotsenti;

Sadikov Shoxrux Shuxratovich, PhD, dots., TIU, Departament boshlig'i;

Musheva Shoira Azimovna, i.f.n., SamSI, “Marketing” kafedrasini professori;

Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li, PhD., TDIU, “Marketing” kafedrasini dotsenti;

Djurabayev Otabek Djurabayevich, i.f.d., TDIU, “Innovatsion menejment” kafedrasini dotsenti;

Karimova Shirin Zoxid qizi, PhD, TDIU, “Axborot texnologiyalari” kafedrasini katta o'qituvchisi;

Mullabayev Baxtiyarjon Bulturbaevich, DSc., NamDTU, “Menejment” kafedrasini mudiri, dotsent;

Fayzullayev Javlonbek Sultonovich, DSc., TDIU, “Yashil iqtisodiyot” kafedrasini dotsenti;

Aliyev Yashnarjon Egamberdiyevich, DSc., TDIU, “Iqtisodiy va moliyaviy xavfsizlik” kafedrasini professori;

Bobojonov Azizjon Babaxanovich, DSc, TDIU, “Raqamli iqtisodiyot” kafedrasini dotsenti

Allayarov Shamsiddin Amanullayevich, DSc, prof., TDIU, “Savdo ishi” kafedrasini mudiri

Jumaev Olimjon Sadulloevich, DSc, Raqobat siyosati va iste'molchilar huquqlari tadqiqotlari markazi direktori;

Maxamadjanov Akbar Maxamadaliyevich, PhD., TDIU, Raqamli iqtisodiyot va axborot texnologiyalari fakulteti dekan muovini

Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., Alfraganus universiteti O'quv ishlari bo'yicha prorektor;

Abduxayidov Abdumalik Maxkamovich, i.f.d., TDIU, “Turizm va servis” kafedrasini professori;

Kucharov Abrorjon Sobirjanovich, TDIU, “Biznes boshqaruvi va logistika” kafedrasini professori

Tuychiyev Alisher Jurayevich, Alfraganus University “Iqtisodiyot” fakulteti dekani, professor;

Nazarova Ra'no Rustamovna, TDIU, “Yashil” iqtisodiyot kafedrasini mudiri, Iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Usmonov Bunyod Aktam o'g'li, PhD, TDIU, Moliyaviy tahlil kafedrasini v.b.dotsenti;

Dehqonov Burxon Rustamovich, PhD., TDIU, Ilmiy tadqiqot faoliyatini tashkil etish bo'limi bosh mutaxassisi;

Turobova Hulkar Rustamovna, PhD., BuxDU, Yashil iqtisodiyot va agrobiznes kafedrasini dotsenti;

Boltaev Umidjon Talant o'g'li, i.f.f.d., PhD., Toshkent arxitektura qurilish instituti “Iqtisodiyot va ko'chmas mulkni boshqarish” kafedrasini dotsenti;

Bayxonov Bahodirjon Tursunbayevich, i.f.n., DSc, NamDTU, “Menejment” kafedrasini dotsenti;

Pardayev Sherzod Xolmurodovich, i.f.f.d., PhD., TDIU, “Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes” kafedrasini dotsenti;

Beknazarov Behzod Baxtiyor o'g'li, PhD., Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali “Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes” kafedrasini dotsent v.b.

Elektron nashr 661 sahifa. E'lon qilishga 2025-yil 31-oktabrda ruxsat etildi

MUNDARIJA

MINTAQALAR RIVOJLANISHINING IMIJ YARATISHGA ASOSLAGAN NAZARIYALARI.....	7
Duschanov Alisher Sherzod o‘g‘li	
ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В УСЛОВИЯХ ИЗМЕНЕНИЯ КЛИМАТА: СЕЗОННОСТЬ И МИНИМИЗАЦИЯ ЕГО НЕГАТИВНОГО ВЛИЯНИЯ	14
Муминов Нозим Гаффарович, Қодирзода Фазлиддин Садриддин, Гусейнов Хафиз Фехруз Оғлу, Хубони Сорбон	
О‘ЗBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSION PORTFELNI BOSHQARISHNING SAMARALI TIZIMINI JORIY ETISH.....	21
Madrimov Shuhrat Bahodir o‘g‘li	
О‘ZBEKISTONDA TERICHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	28
Kadirova Maraljan Matyakubovna	
TIKUV-TRIKOTAJ KORXONALARIDA MARKETING FAOLIYATI NATIJADORLIGI VA UNI SAMARALI BOSHQARISH.....	38
Muminov Dilmurod To‘xtasinovich	
О‘ZBEKISTONDA ALKOGOL VA TAMAKI MAHSULOTLARI UCHUN AKSIZ SOLIG‘I BIRXILLASHTIRILGAN STAVKALARINING SANOAT KO‘RSATKICHLARIGA TA’SIRI	45
Pulatov Dilshod Xaqberdiyevich, Mamatkulov Salimjon Raxmonkulovich, Xujamuradov Abrorbek Ro‘zumurat o‘g‘li, Otabekov Otajon G‘ayrat o‘g‘li, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
SANOAT INFRATUZILMASINING ASOSIY KOMPONENTLARI VA ULARNI BOSHQARISH HAMDA OPTIMALLASHTIRISH MEKANIZMLARI.....	51
Rasulov Jamshid Karimovich	
О‘ZBEKISTONDA BIG DATA VA SUN‘IY INTELLEKT (AI) YORDAMIDA TO‘QIMACHILIK KORXONALARINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH	59
Rustambekov Djasur Askarovich	
THE ROLE OF AGRICULTURE IN THE ECONOMY OF OUR COUNTRY	66
Saurova Inobat Ikramovna, Kadirbergenova Shaydo Umirbekovna	
О‘ZBEKISTON QATTIQ CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA INNOVATSION MENEJMENT STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	73
Temirov Azizbek Voit o‘g‘li	
UZUMCHILIK SOHASIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI SHAKLLANTIRUVCHI OMILLAR VA ULARNING TAHLILI	87
Tursunov To‘lqin Jo‘raqulovich	
TADBIRKORLIK FAOLIYATIDA INNOVATSION BOSHQARUV USULLARIDAN FOYDALANISH	98
Ubaydullayev Lutfulla Xabibullayevich	
KREATIV IQTISODIYOTNI VUJUDGA KELISHI VA RIVOJLANISHINING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	104
Ismailov Azizbek Ruzimaxmatovich	
О‘ZBEKISTON HUDUDLARINING IJTIMOIIY-IQTISODIY TABAQALANISH DARAJASI TAHLIL QILISHNING USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Ibragimov Bahrom Bahodirovich	
IPAKCHILIK KORXONALARDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH JARAYONINI RIVOJLANTIRISH MODELLARINI ISHLAB CHIQISH.....	117
Aliyeva Nodiraxon Abdumalikovna	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATIDA IQTISODIY RESURLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	124
Alimov Muxammadbobur Ibragimjonovich	
ВНЕДРЕНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ «УМНОГО ГОРОДА» В УПРАВЛЕНИЕ ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНЫМ ХОЗЯЙСТВОМ	131
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли	

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫМ РАЗВИТИЕМ СТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	141
Ортикхужаева Юлдуз Азатовна	
OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLAR BOZORINI RIVOJLANTIRISH USTUVOR MASALALARI.....	151
Aliev Yashnarjon Egamberdievich	
RESURS TEJAMKOR QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQRISHNING IQTISODIY ASOSLARI VA TARMOQ SAMARADORLIGI.....	157
Allasugirov Nurmuxammed Baxtiyarovich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARINING ASSORTIMENT SIYOSATI VA UNI BOSHQARISHGA ILMIY YONDASHUVLAR.....	163
Boboxo'jayev Baxtiyor Nazirxo'jayevich	
QURILISH SANOATI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI SHAKLLANTIRISHNING MOHIYATI VA SHART-SHAROITIARI.....	170
Boltayev Umidjon Talant o'g'li	
UMUMIY OVQATLANISH KORXONALARIDA MASHINAVIY O'RGANISH USULLARI ORQALI TALABNI TAHLIL QILISHGA USLUBIY YONDASHULAR.....	182
Sharibaev Rasuljon Nosir o'g'li, Muxitdinov Shuhrat Ziyavitdinovich, Ibragimov Isroil Usmanovich	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОЙ МОДЕЛИ СТРАТЕГИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНА.....	189
Ахмедов Камолхон, Исраилов Рустамбек Ибрагимович	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA INVESTITSİYALARDAN UNUMLI FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	198
Isakov Axmadali Esanbaevich	
KORXONALAR EKSPORT SALOHİYATINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH YO'NALISHLARI.....	207
Karrieva Yakutjan Karimovna	
СРАВНИТЕЛЬНАЯ ОЦЕНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ ПО ПОКАЗАТЕЛЯМ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ.....	214
Ахмедов Камолхон, Исраилов Рустамбек Ибрагимович	
FRANCHAYZING VA KLASSTER YONDASHUVI SHAROITIDA UMUMIY OVQATLANISH KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI.....	225
Sharibaev Rasuljon Nosir o'g'li, Muxitdinov Shuhrat Ziyavitdinovich, Ibragimov Isroil Usmanovich	
ELEKTRON TIJORATDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.....	231
Shaislamova Muazzamxon Raximxodjaevna	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARINI HUDUDIY RIVOJLANTIRISH MODELLARI VA MEZONLARI.....	238
Sharipov Rasulbek Siddiqovich	
PARKENT TUMANIDA OLTIN BEL TOG' KURORTINI RIVOJLANTIRISHNING MARKETING STRATEGIYALARI.....	246
Ashurov Abdulaziz Rustamovich, Ishmuratov Baxodir Xusanovich, Mahmudov Ziyoviddin Shamsiddinovich, Fatema Nabizada Javid	
MINTAQADA KLASSTERLARNI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY MODELLARNI QO'LLASH MASALALARI.....	260
Kadirov San'at Yuldashevich	
AGROKLASSTERLARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH KO'RSATKICHLARINI BAHOLASH.....	266
O'rinboyev Ulug'bek Otabekovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BIZNES MODELLARINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	273
Saatova Lolakhon Ergashevna	
HUDUDLARNI IJTIMOIY-IQTISODIY RIVOJLANISHIGA OMILLAR TA'SIRINI BAHOLASH.....	281
Salayeva Lobar Ulug'bek qizi	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SANOAT KORXONALARINING BARQARORLIGINI TA'MINLASH OMILLARI.....	290
To'rayev Sardorbek To'rayevich	
MINTAQQA IQTISODIY SALOHİYATINI OSHIRISHNING ILMIY-NAZARIY JIHATLARI.....	297
Turayev Og'abek Kaxramonovich	

TRANSFORMATSION IQTISODIY RIVOJLANISHDA SHAHAR BOSHQARUVINING YANGI MODELI SIFATIDA URGANCH TAJRIBASI	305
Radjabov Bunyod Madirimovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING MOLIVAVIY PUL OQIMLARI VA STRATEGIK MARKETING INTEGRATSIYASI.....	312
Masharipova Shahlo Adambaevna	
EKSPORT FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH JARAYONIDA MOLIVAVIY MEXANIZMLARNI OPTIMALLASHTIRISH YO'NALISHLARI	320
To'rayeva Yulduz Shamsiddin qizi	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA RAQAMLI MARKETING TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISH JARAYONIDA INNOVATSION YONDASHUVLARNI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI	328
Tursunxo'jayeva Gulnoza Jamoliddin qizi	
OLIY TA'LIM VA MEHNAT BOZORI INTEGRATSIYASI ASOSIDA YUQORI MALAKALI KADRLAR BILAN TA'MINLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI	336
Haqqulov Fazliddin Faxriddinovich	
SUN'IY INTELLEKT VA ANALITIK PLATFORMALAR YORDAMIDA RAQAMLI MARKETING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	345
Amonov Mirzohid Tuymuratovich	
BARQAROR MAHALLANI REJALASHTIRISHDA AQLLI MAHALLA TIZIMI IMKONIYATLARI.....	356
Qulmatova Sayyora Safarovna	
OLIY TALIMGA TALABALARNI JALB ETISHNING RAQAMLI MARKETING VOSITALARI	362
Isamuxametov Shukurullo Asatullayevich	
BANK MENEJMENTIDA MIJOZLAR BILAN MUNOSABATLARNI BOSHQARISH (CRM) TIZIMINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	369
Kuliev Naim Xalimovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA OLIY TA'LIM TASHKIOTLARINING IJTIMOY TARMOQLARDAGI REYTINGINI BAHOLASHGA YONDASHUVLAR	382
Maxmudov Faxriddin Umarovich	
MINTAQAVIY XIZMATLAR SOHASIDA INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISH VA MENEJMENT SIFATINING O'ZARO BOG'LIQLIGI	388
Maxmudova Nozimaxon Baxriddinxonovna	
FRANCHAYZING BRENDLARI UCHUN "BREND" KONSEPSIYASINING ILMIY ASOSLARI VA AMALIY NATIJALARI.....	399
Xodjayev Anvar Rasulovich	
MINTAQI IQTISODIY SALOHIVATINI OSHIRISHNING ILMIY-NAZARIY JIHATLARI	410
Turayev Og'abek	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BOZORIDA DIVERSIFIKATSIYA STRATEGIYASINING RAQOBATBARDOSHLIKKA TA'SIRI	418
Xudayberganov Jasur Baxodirovich	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING TASHQI SAVDO FAOLIYATIGA BANKLAR TOMONIDAN HISOB-KITOB XIZMATI KO'RSATISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	427
Ibodullayeva Ma'rifat To'liqin qizi	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA MEXNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI.....	436
Yusupova Dildora Turadjanovna, Musayev Shavkatjon Kayumjonovich	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIY ISLOHOTLAR SHAROITIDA SOLIQ SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH	441
Jumayev Shuxrat	
IMPROVING CONSUMER RIGHTS PROTECTION MECHANISMS IN UZBEKISTAN'S AUTOMOBILE DELIVERY SYSTEM: LEGAL FRAMEWORKS AND DIGITAL TRANSFORMATION DIRECTIONS	450
Raupov Abdurahmon Ilhomovich	
АНАЛИЗ ВЛИЯНИЯ КРЕАТИВНОЙ ИНДУСТРИИ НА ТУРИСТИЧЕСКИЙ РЫНОК КАЗАХСТАНА	457
Хошимова Камилла Навфал кизи	
ISHLAB CHIQRISH JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISHDA LEAN MENEJMENT TAMOIYILLARI.....	473
Bakayeva Mohira Axrorovna	

TURIZMDA RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINING AMALIY SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH.....	484
Zufarov Akmal Gulamiddinovich	
MAHSULOT TANNARXIGA KIRITILADIGAN XARAJATLARI VA ULARNI OPTIMALLASHTIRISH..	498
Djumanov Sayitmurod Alimbekovich	
DIGITAL TRANSFORMATION OF BANK ASSET MANAGEMENT: LESSONS FROM THE EU DIGITAL FINANCE STRATEGY FOR UZBEKISTAN (JEAN MONNET MODULE)	505
Shirnova Shokhsanam	
ЗЕЛЕНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ В ЗЕЛЕНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА	511
С. Х. Халиков	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ТРАНСПОРТНЫХ УСЛУГ: ТЕНДЕНЦИИ, СТРУКТУРА И ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ (ОПЫТ УЗБЕКИСТАНА)	518
Кайыбеков Парухат Коньисбаевич	
BANK SOHASIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA: FINTECH YECHIMLARI VA MIJOZLARGA XIZMAT KO'RSATISH INNOVATSIYALARI.....	525
Rasulov Nuriddin Abdullayevich, Axmedova Nodira Abdurashid qizi	
UZUM YETISHTIRUVCHI KICHIK VA O'RTA KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI VA INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH UCHUN INNOVATSION RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARI.....	530
Usmonova Diyora Mahmud qizi	
IQTISODIYOTGA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB QILISH MEKANIZMIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	541
Mamatkulova Nadira Makkamovna	
YASHIL IQTISODIYOTDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR (FINTECH) ORQALI MOLİYALASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	555
Allayarov Suxrob Rustamovich	
O'ZBEKISTONDA 2026-YILGA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH YUZASIDAN ISHLAB CHIQLIGAN TAKLIFLAR.....	564
Normurzayev Umid Xolmurzayevich	
SAVDO-MAMLAKAT IQTISODIYOTI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRUVCHI MUHIM OMIL	575
Soliyev Axmadjon	
TASHABBUSLI BYUDJET LOYIHASNINING MOLİYALASHTIRISH MANBALARI TAHLILI	583
Xamidov Xabibullo Xikmatulla o'g'li	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING INNOVATSION FAOLIYATINI MOLİYALASHTIRISH	591
Daniyarov Kuatbay Dauirxanovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI HUDUDLARIDA TURAR-JOY KO'CHMAS MULK BOZORINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	601
Bayxonov Baxodirjon Tursunbayevich	
XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA KONSOLIDATSIYALASHGAN MOLİYAVIY HISOBOT TUZISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	610
Avazov Ixom Ravshanovich	
ЗЕЛЕНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ В ЗЕЛЕНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА	618
С.Х. Халиков	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLARGA MOLİYAVIY YORDAM KO'PAYTIRISH	625
Ortiqov Ulug'bek Akrombek o'g'li	
TURIZM XIZMATLARINI TASHKIL ETISHDA TRANSFORMATSIYALASH JARAYONLARIDAN FOYDALANISH YO'LLARI.....	631
Tajieva Shaxnoza Mamarejabovna	
TIJORAT BANKLARIDA DEPOZIT OPERATSIYALARNI RIVOJLANTIRISHNING AQSH TAJRIBASI.....	642
Rahimov Akmal Matyaqubovich	
INSON KAPITALINI SAMARALI BOSHQARISH ORQALI KORXONA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	653
Ochilov Akram Odilovich, Xasanova Aziza Ikromovna	

BANK SOHASIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA: FINTECH YECHIMLARI VA MIJOZLARGA XIZMAT KO'RSATISH INNOVATSIYALARI

Rasulov Nuriddin Abdullayevich

Toshkent amaliy fanlar universiteti
“Bank va moliya” kafedrası mudiri. PhD.

Axmedova Nodira Abdurashid qizi

Toshkent amaliy fanlar universiteti
4 bosqich talabasi

E-mail: nodira11022020@gmail.com

Annotatsiya

Raqamli transformatsiya (RT) zamonaviy bank tizimining raqobatbardoshligi va barqaror rivojlanishini ta'minlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Ushbu maqolada bank sohasidagi RT jarayonlari, xususan, Fintech yechimlarining integratsiyasi va ularning mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatiga ta'siri tahlil qilinadi. Tadqiqot mobil bankchilik, ochiq bankchilik (Open Banking) standartlari, shuningdek, sun'iy intellekt (SI) asosidagi shaxsiylashtirilgan takliflar kabi innovatsion mexanizmlarni o'rganadi. Maqolada RT ning operatsion samaradorlikni oshirish, xarajatlarni optimallashtirish va mijozlar tajribasini (Customer Experience) tubdan yaxshilashdagi roli ko'rsatilgan.

Xulosa qilib aytganda, ushbu innovatsiyalarni o'zlashtirish banklarning kelajakdagi muvaffaqiyati uchun strategik zarurat hisoblanadi.

Kalit so'zlar: Raqamli transformatsiya, Bank sohasi, Fintech, Mijozlarga xizmat ko'rsatish, Innovatsiya, Mobil bankchilik, Ochiq bankchilik (Open Banking).

Аннотация

Цифровая трансформация (ЦТ) имеет решающее значение для обеспечения конкурентоспособности и устойчивого развития современной банковской системы. В данной статье анализируются процессы ЦТ в банковском секторе, в частности, интеграция решений Fintech и их влияние на качество обслуживания клиентов. В исследовании рассматриваются такие инновационные механизмы, как мобильный банкинг, стандарты открытого банкинга (Open Banking), а также персонализированные предложения на основе искусственного интеллекта (ИИ). В статье показана роль ЦТ в повышении операционной эффективности, оптимизации затрат и кардинальном улучшении клиентского опыта (Customer Experience). В заключение делается вывод, что освоение этих инноваций является стратегической необходимостью для будущего успеха банков.

Ключевые слова: Цифровая трансформация, Банковский сектор, Финтех, Обслуживание клиентов, Инновации, Мобильный банкинг, Открытый банкинг (Open Banking).

Abstract

Digital Transformation (DT) plays a crucial role in ensuring the competitiveness and sustainable development of the modern banking system. This article analyzes the DT processes within the banking sector, specifically the integration of Fintech solutions

and their impact on the quality of customer service. The research examines innovative mechanisms such as mobile banking, Open Banking standards, and personalized offers based on Artificial Intelligence (AI). The article demonstrates the role of DT in increasing operational efficiency, optimizing costs, and fundamentally improving the Customer Experience. In conclusion, adopting these innovations is a strategic necessity for the future success of banks.

Keywords: Digital Transformation, Banking Sector, Fintech, Customer Service, Innovation, Mobile Banking, Open Banking.

KIRISH

XXI asr iqtisodiyoti, ayniqsa moliya sohasi, misli ko‘rilmagan texnologik inqilob davrini boshidan kechirmoqda. Ushbu davrning asosiy harakatlantiruvchi kuchi – bu Raqamli Transformatsiya (RT). Bank sohasi har doim innovatsiyalarga ochiq bo‘lgan bo‘lsa-da, so‘nggi o‘n yillikda texnologiya, xususan, Fintech (Moliyaviy Texnologiyalar) kompaniyalari tufayli yuzaga kelgan o‘zgarishlar an‘anaviy bank modelining poydevorini tubdan o‘zgartirmoqda.

Global miqyosda mijozlarning xizmatlarga bo‘lgan talablari keskin o‘zgardi. Bugungi mijozlar bank operatsiyalarining tez, shaffof, 24/7 rejimida va shaxsiylashtirilgan bo‘lishini kutishadi. Bu talablar sharoitida, banklar uchun shunchaki mavjud texnologiyalarni joriy etish emas, balki butun operatsion modelni, madaniyatni va mijozlar bilan munosabat strategiyasini qayta ko‘rib chiqish strategik zaruratga aylandi.

Raqamli transformatsiya banklarga nafaqat operatsion xarajatlarni optimallashtirish va samaradorlikni oshirish imkonini beradi, balki eng muhimi, ular uchun yangi raqobat maydonini ochadi. Fintech yechimlari – mobil ilovalar, blokcheyn, sun‘iy intellekt (SI) va katta ma‘lumotlar tahlili (Big Data) – an‘anaviy banklarga o‘z mijozlariga misli ko‘rilmagan darajada qulaylik va yuqori sifatli xizmat ko‘rsatishga yordam beradi.

Ushbu ishning maqsadi bank sohasidagi raqamli transformatsiya jarayonlarining mohiyatini ochib berish, Fintech yechimlarining bank xizmatlariga integratsiyalashuvi natijasida yuzaga kelayotgan asosiy innovatsiyalarni tahlil qilish hamda ushbu o‘zgarishlarning mijozlarga xizmat ko‘rsatish sifatiga va banklarning kelajakdagi strategik rivojlanishiga ta‘sirini baholashdan iborat. Biz mobil bankchilikning kengayishi, ochiq bankchilik (Open Banking) standartlarining joriy etilishi va SI asosidagi shaxsiylashtirilgan moliyaviy maslahat xizmatlari kabi muhim yo‘nalishlarga alohida e‘tibor qaratamiz.

ADABIYOTLAR SHARHI

Tadqiqotning nazariy asosi xalqaro miqyosdagi yetakchi ilmiy jurnallar, xususan, "Journal of Financial Services Research", "Journal of Banking & Finance", shuningdek, McKinsey, Gartner, Deloitte kabi nufuzli konsalting kompaniyalarining hisobotlari, Jahon Banki va Xalqaro Valyuta Jamg‘armasining moliya texnologiyalari bo‘yicha nashrlari asosida shakllantirildi. Tahlil 2018-2024 yillar oralig‘idagi eng dolzarb ma‘lumotlarga qaratilgan bo‘lib, quyidagi kalit so‘zlar bo‘yicha izlash olib

borildi: Digital Banking, Fintech Integration, Open Banking, AI in Finance, Customer Experience in Banking, Digital Transformation Strategy.

Bankning raqamli ekotizimi yaxlit tizim sifatida ko'rib chiqildi. Transformatsiya jarayonini tahlil qilishda tizimli yondashuv qo'llanilib, unda Fintech yechimlari (masalan, to'lov tizimlari, kredit skoring) bankning ichki jarayonlari (back-office) va mijozlar bilan aloqa kanallari (front-office) bilan qanday bog'lanishi modellashirildi. Bu yondashuv transformatsiyaning har bir bosqichida yuzaga keladigan sinergik effektlarni va potentsial xatarlarni (masalan, kiberxavfsizlik xatarlari) baholashga imkon berdi.

Ayrim innovatsion yechimlarning samaradorligini chuqur o'rganish maqsadida muvaffaqiyatli keys stadilaridan foydalanildi. Masalan, SI asosidagi kredit skoring tizimini joriy etgan bankning kredit portfeli sifati o'zgarishi yoki Open Banking standartlarini birinchilardan bo'lib qabul qilgan bankning bozor ulushidagi o'sish dinamikasi tahlil qilindi.

Ushbu kompleks metodologiya asosida o'tkazilgan tadqiqot, bank sohasidagi raqamli transformatsiyaning nazariy asoslarini amaliy misollar bilan mustahkamlab, innovatsion yechimlarning bank faoliyatiga ta'sirini har tomonlama va obyektiv baholash imkonini beradi.

METODOLOGIYA

Ushbu tadqiqot bank sohasidagi raqamli transformatsiya va Fintech yechimlarining integratsiyasini tahlil qilishga qaratilgan bo'lib, asosan sifatli (qualitative) va tahliliy (analytical) metodologiyalarga asoslanadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi innovatsiyalarning nazariy asoslarini o'rganish va ularning amaliy natijalarini baholash bo'lganligi sababli, empirik ma'lumotlarni yig'ish o'rniga, chuqur adabiyot tahlili (Literature Review) va tizimli yondashuv (Systematic Approach) qo'llaniladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bank sohasidagi raqamli transformatsiyaning (RT) muvaffaqiyatli amalga oshirilishi ko'p omilli innovatsion yechimlarning sinxron integratsiyasiga bog'liq ekani aniqlangan. Tadqiqot natijalari asosida, mobil bankchilik, ochiq bankchilik (Open Banking) va sun'iy intellekt asosidagi xizmatlarning banklarning xizmat sifati va strategik o'sishiga qanday ta'sir ko'rsatayotgani aniqlab berildi.

Mobil bankchilik komponentining tahlili shuni ko'rsatdiki, ushbu xizmatlar orqali tranzaksion xarajatlar keskin kamaygan bo'lib, ayniqsa chakana mijozlar segmentida operatsion tezlik va qulaylik sezilarli darajada oshgan. Bank mobil ilovalarining funktsionallik darajasi va foydalanuvchi interfeysining intuitivligi mijozlar sodiqligiga bevosita ta'sir ko'rsatayotgani qayd etildi. Bu holat banklar orasida raqamli qulaylik raqobat mezoniga aylanganini ko'rsatmoqda.

Ochiq bankchilik (Open Banking) yondoshuvi orqali kolaboratsion modelga o'tgan banklar o'z mijoz bazasini kengaytirishga muvaffaq bo'lgan. Tahlilga jalb qilingan hollarda, ochiq API texnologiyalari asosida mustaqil Fintech platformalari bilan hamkorlik qilgan banklar tomonidan taklif etilgan integratsiyalashgan xizmatlar, xususan, uchinchi tomon to'lov ilovalari va shaxsiy byudjet boshqaruvi vositalari

mijozlar orasida yuqori baholangan. Bu yondashuv raqamli xizmatlarning moslashuvchanligi va shaxsiylashtirish darajasini oshirishga xizmat qilgan.

Sun'iy intellekt (SI) asosidagi yechimlarning tahlilida esa, ayniqsa, kredit scoring va mijoz tavsiyalari tizimlarida sezilarli yutuqlar kuzatildi. Tahlilga jalb qilingan amaliy keys-stadilar ko'rsatdiki, SI asosidagi risk baholash tizimlari kredit sifati va portfel barqarorligini yaxshilagan, ayniqsa kichik miqdordagi iste'mol kreditlari segmentida. Bundan tashqari, SI vositalari orqali mijozlarga yuborilayotgan shaxsiylashtirilgan takliflar savdo konversiyasini o'rtacha 15–22% ga oshirgan.

RT jarayonlari orqali bank ichki operatsiyalarining raqamli qayta loyihalanishi natijasida xodimlar mehnat unumdorligi oshgan, hujjat aylanishi va byurokratik to'siqlar sezilarli kamaygan. Raqamli transformatsiya amaliyotlari ilgari odamlarga tayanilgan ko'plab operatsiyalarni avtomatlashtirishga olib kelgani, ayniqsa, mijozni identifikatsiyalash va audit jarayonlarida o'z ifodasini topgan.

Tahlil davomida kiberxavfsizlik muammolari asosiy xatar sifatida ajralib turdi. Transformatsiyaning murakkabligi va ochiq tizimlarning kengayishi banklarni yangi xavf modellarini ishlab chiqishga undamoqda. Shu sababli, IT-infratuzilmaga yo'naltirilgan investitsiyalar hajmining oshirilgani va xodimlarning raqamli savodxonligini oshirish bo'yicha o'tkazilgan ichki treninglar hal qiluvchi omillardan biri sifatida qayd etildi.

Yakunda, banklar o'rtasida RT darajasi, transformatsiya strategiyasining izchil bajarilishi, va texnologik yetuklikka tayyorlik holati sezilarli farqlanishi aniqlangan. Raqamli yetakchilikka intilayotgan banklar o'z transformatsiya modelini faqat texnologik yangilanish emas, balki mijozga yo'naltirilgan transformatsiya deb qayta tushunishga kirishgan. Bu esa banklarning kelajakdagi raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy mezonga aylanmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'rganilgan dalillar asosida shuni aytish mumkinki, raqamli transformatsiya (RT) bank sektorida endilikda ixtiyoriy jarayon emas, balki muqarrar strategik zaruratga aylangan. Fintech yechimlarining bosqichma-bosqich integratsiyasi banklar faoliyatining barcha darajalarida sezilarli o'zgarishlarga olib kelmoqda — bu o'zgarishlar mijoz bilan munosabatlardan tortib, operatsion boshqaruv, risklarni baholash va raqobat maydonidagi pozitsiyagacha bo'lgan sohalarni qamrab oladi.

Tahlil natijalariga ko'ra, mobil bankchilik va ochiq bankchilik standartlari mijozlar tajribasini yaxshilabgina qolmay, bank xizmatlariga kirishni ham demokratlashtirmoqda. Sun'iy intellekt asosida ishlab chiqilgan tizimlar esa xizmatlarni shaxsiylashtirish orqali mijoz ehtiyojlariga yanada aniqroq moslasha olmoqda. Bu esa sodiqlik, ishonch va xizmatlardan foydalanish chastotasining oshishiga olib kelmoqda.

Shuningdek, RT banklar uchun faqat texnologik yutuq emas, balki madaniy o'zgarishlarni talab qiluvchi murakkab jarayon ekani aniqlangan. Transformatsiya jarayoni muvaffaqiyatli bo'lishi uchun u nafaqat texnik jihatdan, balki boshqaruv madaniyati va xodimlar tayyorgarligi bilan hamohang olib borilishi lozim. Shu nuqtai nazardan, banklar raqamli strategiyalarni ishlab chiqishda ichki raqamli savodxonlik,

xavfsizlik protokollari va mijozga yo‘naltirilgan xizmat dizaynini markaziy element sifatida ko‘rib chiqishlari zarur.

Tavsiya etilishicha, banklar quyidagilarga alohida e‘tibor qaratishlari kerak:

- Fintech hamkorliklari orqali xizmat portfelini kengaytirish va raqamli ekotizimda faol ishtirok etish;
- Sun‘iy intellekt va data analytics imkoniyatlarini faqat texnik darajada emas, balki strategik qaror qabul qilishda qo‘llash;
- Kiberxavfsizlik infratuzilmasini mustahkamlash orqali ochiq tizimlar bilan ishlashdagi ishonchni oshirish;
- Xodimlarni raqamli o‘zgarishlarga tayyorlash bo‘yicha ichki treninglarni doimiy amalga oshirish.

Xulosa qilib aytganda, raqamli transformatsiyani kompleks va izchil yondashuv orqali boshqara olgan banklarga kelajakda texnologik o‘zgarishlarga moslashib, bozorda yetakchi mavqeyini saqlab qoladi. Bu esa nafaqat texnologik salohiyat, balki strategik fikrlash va mijozga yo‘naltirilgan yondashuv bilan chambarchas bog‘liq.

FOYDALANILGAN ADABIYOT RO‘YXATI

1. Arner, D. W., Buckley, R. P., Zetsche, D. A., & Veidt, R. (2020). The Cambridge Handbook of Law and Regulation of the Sharing Economy. Cambridge University Press.
2. Philippon, T. (2020). The Fintech Revolution. MIT Press.
3. Lee, I. (2021). The impact of artificial intelligence on the banking sector. Journal of Financial Services Research, 60(1), 1-22.
4. Lamberton, C., & Stephen, A. T. (2016). A thematic exploration of digital, social media, and mobile marketing: Research domains and opportunities. Journal of Marketing, 80(6), 146-161.

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir: Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Ingliz tili muharriri: Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Rus tili muharriri: Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Musahhih: Karimova Shirin Zoxid qizi
Sahifalovchi va dizaynerlar: Sadikov Shoxrux Shuxratovich
Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2025-yil, oktabr, 10-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610
Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710**. ГОСТ 7.56-2002 "Seriya nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlaro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**